

LTO aan zet bij oppakken bestrijding van virusziekten

Handel vraagt om aanpak van ibr en bvd

Een ibr-vrije NRM zit er in 2012 nog niet in. De druk op de melkveehouderij om werk te maken van de bestrijding van de virusziekten ibr en bvd neemt echter stevig toe. Buurlanden pakken het uitroeien van besmettelijke dierziekten voortvarend op. Dit bemoeilijkt internationale handel. Zorgelijker nog is dreigende imagoschade.

tekst **Wichert Koopman**

Het Nederlands fokvee staat met al zijn kwaliteit de komende NRM weer in volle glorie in de etalage. Met hoge levensproducties, functioneel exterieur en uitstekende fokwaarden kan de sector zich goed profileren in het buitenland. Met de bestrijding van besmettelijke dierziekten loopt Nederland echter niet voorop. België en Duitsland voeren bijvoorbeeld een verplicht bestrijdingsprogramma tegen ibr. Nederland laat het voorlopig aan individuele veehouders zelf over.

'Kan een land dat de ambitie heeft voorop te lopen in dierwelzijn en diergezondheid, het zich permitteren geen werk te maken van de bestrijding van ibr en bvd?', vraagt Reinoud van Gent zich af. De directeur van Veepro Holland, de ondersteunende organisatie voor de export van Nederlands fokmateriaal, verwoordt hiermee de zorg van meerdere partijen in de sector. Natuurlijk hebben exporteurs van vee last van verschillen in gezondheidsstatussen met importerende landen. Maar wat hem betreft gaat de discussie over het aanpakken van dierziekten verder dan het directe belang van de internationale veehandel. 'Nederland is een exportland dat het moet hebben van kwaliteit. Daar hoort gewoon een gezonde veestapel bij.'

Hoge status drempel voor NRM

De organisatie van de NRM 2012 stelt vooralsnog geen eisen aan de gezondheidsstatus van ibr en bvd van de deelnemende bedrijven. Een vaccinatie tegen ibr en onderzoek op het bvd-virus moeten de verzamelde dieren voldoende beschermen. De organisatie wijst er in het vraagprogramma echter nadrukkelijk op dat ibr-vrije bedrijven deelnemen op eigen risico. Vier tot acht weken na thuiskomst moeten koeien bloedonderzoek ondergaan voordat het bedrijf de tijdelijke observatiestatus weer kwijtraakt. 'We sluiten aan bij de landelijke regelingen voor fokveedagen', motiveert projectleider Louwrens

van Keulen de keuze van de organisatie. 'We hebben een afweging gemaakt. Nu haken misschien bedrijven met een hoge gezondheidsstatus af, maar als we de eisen verder zouden optrekken, zou dat voor anderen weer een drempel op kunnen werpen.'

Bonus in Foqus

De Nederlandse zuivelindustrie lijkt de woorden van Veepro-directeur Van Gent – zij het in bedekte termen – te steunen. Zo geeft de woordvoerder van de Nederlandse Zuivel Organisatie (NZO) aan dat de aanpak van de zoönosen op dit moment prioriteit heeft, maar hij sluit niet uit dat de NZO op termijn een rol wil spelen bij de aanpak van andere dierziekten.

Ook in Foqus Planet, het kwaliteitssysteem van

FrieslandCampina, ligt de nadruk op para-tbc en salmonellose. 'Maar we volgen andere dierziekten zeer nauwlettend en praten hier met collega's over in NZO-verband', aldus woordvoerder Jan Willem ter Avest. Veehouders kunnen sinds 1 januari van dit jaar een bonuspunt in Foqus verdienen als ze hun bedrijf gecertificeerd bvd-vrij maken. 'Diergezondheid heeft bij ons hoge prioriteit', zo motiveert Ter Avest het initiatief van de coöperatie. 'Dat heeft onder andere met bedrijfszekerheid voor onze leden-veehouders te maken. De gevolgen van een dierziekte-uitbraak kunnen groot zijn.'

Overigens dreigen fokkers die met vee naar een fokveedag gaan, strafpunten te krijgen in Foqus. Dit heeft te maken met het feit dat FrieslandCampina vanuit i&r inzicht heeft in dierverplaatsingen, maar niet precies weet waarom dieren tijdelijk van een

bedrijf zijn geweest. Als dieren van verschillende bedrijven bij elkaar worden gebracht, dan is dat een veterinair risico, maar het strafpuntensysteem in Foqus is niet bedoeld om keuringsdeelname te ontmoedigen. 'We kennen het probleem en kijken naar een oplossing', stelt Ter Avest gerust.

Politiek krachtenspel

Niet alle handelspartijen hebben belang bij een hoge gezondheidsstatus. Nederland is naast exporteur ook groot importeur van levend vee. Vele honderdduizenden nuchtere kalveren komen jaarlijks de grens over om hier te worden afgemest. Hoe hoger onze status, hoe hoger de drempel om te importeren. In het politieke krachtenspel zou de invloed van de kalfsvleesindustrie wel eens een grote rol kunnen spelen. De economische waarde is groot.

GD heeft instrumenten in handen om ziektebestrijding aan te pakken

Met een verplichte enting werd de bestrijding van ibr in Nederland eind jaren negentig voortvarend opgepakt. Een noodlottige besmetting van het vaccin met bvd-virus zorgde echter voor veel schade op bedrijven en een ondermijning van het draagvlak voor het bestrijdingsprogramma. Sindsdien gebeurt uitroeiing van het virus op individuele en vrijwillige basis. 'Op zo'n 80 procent van de bedrijven in Nederland zijn geen dieren met antistoffen tegen het veldvirus meer aanwezig', schat Hilmar van Weering van de Gezond-

heidsdienst voor Dieren. Circa 45 procent van de melkveebedrijven is gecertificeerd vrij van ibr of doet mee aan een monitoringsprogramma. Hoeveel veehouders enten tegen ibr is niet bekend, maar de dierenarts schat het aandeel op 'hooguit enkele tientallen procenten'. Het percentage ibr-besmette bedrijven schommelt de laatste jaren rond de twintig. Met een landelijke aanpak voor ibr zou Nederland theoretisch in zo'n zeven jaar vrij kunnen worden. De aanpak van bvd zou moeten zijn ge-

richt op het opsporen, isoleren en opruimen van dragers, eventueel ondersteund door vaccinatie. Met de methode van een oorbiopt – waarbij met het inbrengen van oormerken een stukje oor wordt uitgeponst en ingestuurd voor onderzoek – kunnen kalveren op dragerschap gescreend worden. 'We hebben alle instrumenten in handen om aan de slag te gaan', aldus Van Weering. 'GD wil dat ook graag, want bedrijven die niets doen blijven een bedreiging voor bedrijven die wel actie ondernemen.'

Henny Swinkels, topman van de Van Drie-groep, ontkent dat zijn sector een hoge gezondheidsstatus in de weg zou staan. 'Het zou kortzichtig zijn om alleen te kijken naar ons eigen belang', zo geeft hij aan. 'Wij steunen het streven naar een zo hoog mogelijke gezondheidsstatus en dat hoeft in onze ogen niet strijdig te zijn met de import van kalveren. Wij willen bijvoorbeeld best kijken naar mogelijkheden om de diercontacten in Nederland zo veel mogelijk te beperken. Uiteindelijk willen ook wij gezonde dieren. Ibr-uitbraken zijn voor de kalverhouderij bijvoorbeeld net zo goed schadelijk.' 'Kortetermijndenken', noemt Piet Thijsse, voorzitter van de Nederlandse Bond van Handelaren in Vee, de suggestie dat een hoge gezondheidsstatus de handel ook in de weg kan zitten. 'Op de langere termijn zijn we veel meer gebaat bij een hoge gezondheidsstatus.' Thijsse geeft aan de problematiek van een achterblij-

vende gezondheidsstatus meerdere malen op de agenda te hebben gezet binnen de DKR (commissie Diergezondheid en Kwaliteit Rundvee), tot nu toe zonder resultaat. 'Het is van groot belang dat we gelijk optrekken met de landen om ons heen', zo geeft hij aan. 'Wat gebeurt er bijvoorbeeld met ibr-positieve dieren uit België? Kunnen die zonder belemmering de Nederlandse grens over komen?'

Sector aan zet

De overheid zou volgens de pleitbezorgers van een radicale bestrijding van ibr en bvd een belangrijke stimulerende rol kunnen vervullen. Het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I) stelt zich voornamelijk echter terughoudend op. 'Wij zijn voorstander van het nastreven van een hoge gezondheidsstatus', geeft de hoogste veterinaire ambtenaar (CVO) Christianne Brusckke aan. 'We hebben hier ook met LTO over gesproken, maar we zien de aanpak in de

eerste plaats als een verantwoordelijkheid van de sector zelf. Het heeft geen zin om als overheid druk uit te oefenen op een verplichte bestrijding als daar binnen de sector geen motivatie voor is. Als de melkveehouderij echter besluit om het initiatief te nemen, dan zullen wij er alles aan doen om daarin te ondersteunen en te faciliteren.'

Cruciaal in de aanpak van ibr en bvd is dus de rol van LTO. Toon van Hoof, portefeuillehouder diergezondheid, kent de kritiek op de afwachtende houding van zijn organisatie. Hij bestrijdt echter met klem de suggestie dat Nederland op het terrein van diergezondheid achter loopt binnen Europa.

'Bij de bestrijding van ibr en bvd lopen we niet voorop, maar in de aanpak van para-tbc en salmonellose en het terugdringen van het antibioticagebruik doen we dat nadrukkelijk wel. We hebben er nu eenmaal voor gekozen prioriteit te geven aan de bestrijding van zoönosen

Bijna 30 procent van de Belgische bedrijven ibr-vrij

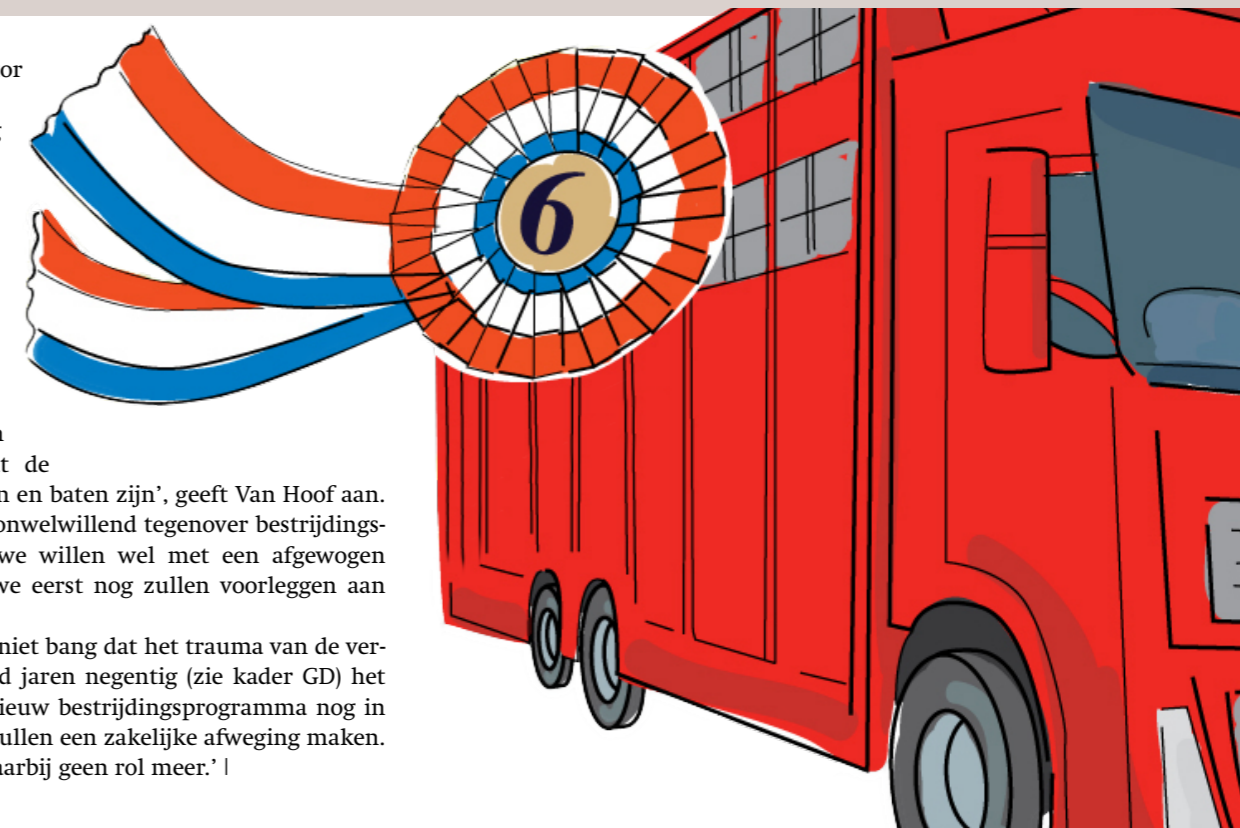
In België is de aanpak van ibr sinds begin dit jaar verplicht en een bestrijdingsprogramma voor bvd is aangekondigd voor 2014. 'Veehouders wisten al jaren dat ibr-bestrijding eraan zat te komen en hebben nu geen andere keus meer dan mee te doen', vertelt Jo Maris van DGZ Vlaanderen. 'Veel weerstand is er niet tegen. Veehouders geven wel aan dat de bestrijding van bvd vanuit het bedrijfsbelang eigenlijk een hogere prioriteit heeft, maar begrijpt ook dat een ibr-vrije

status voor de handel belangrijk is.' Alleen ibr-vrije bedrijven mogen in België nog deelnemen aan prijskampen. Voornamelijk lijkt het er niet op dat de voortgang van fokveedagen hierdoor in het gedrang is gekomen. Enerzijds zijn er bedrijven die niet mee kunnen doen omdat ze geen ibr-vrije status hebben, anderzijds is de drempel om mee te doen voor ibr-vrije bedrijven lager geworden. Recente cijfers van DGZ Vlaanderen geven aan dat inmiddels bijna 30 procent

van de Belgische bedrijven vrij is van ibr, waarbij al dan niet gevaccineerd wordt. In Wallonië ligt dit percentage nog wat hoger dan in Vlaanderen. Over de termijn waarop België volledig ibr-vrij zal zijn durft Maris geen enkele voorspelling te doen. 'We voeren nu de eerste opvolgingstesten uit en komen af en toe toch nog tegenvallers tegen, dat wil zeggen dat op bedrijven waarvan we dachten dat ze vrij waren toch nog positieve dieren opduiken.'

en we kunnen als sector niet alles tegelijk.' Dat neemt niet weg dat achter de schermen wel degelijk wordt gestudeerd op de mogelijkheden om ibr en bvd gericht te gaan bestrijden. 'We maken op dit moment ons huiswerk en hopen eind dit jaar in beeld te hebben wat de mogelijkheden, kosten en baten zijn', geeft Van Hoof aan. 'We staan zeker niet onwelwillend tegenover bestrijdingsprogramma's, maar we willen wel met een afgewogen voorstel komen dat we eerst nog zullen voorleggen aan onze leden.'

De LTO-bestuurder is niet bang dat het trauma van de verplichte ibr-enting eind jaren negentig (zie kader GD) het draagvlak voor een nieuw bestrijdingsprogramma nog in de weg staat. 'Leden zullen een zakelijke afweging maken. Het verleden speelt daarbij geen rol meer.' |

NRM EN DIERGEZONDHEID

JAN NIEUWENHUIZEN

'Het is uitgesloten dat een koe het bedrijf verlaat en daarna weer terugkomt in de stal'

PAGINA 23

JAAP JACOBI

'Op keuringen is een groep vitale koeien bij elkaar, daarom loop je niet zoveel kans op besmetting'

PAGINA 41

GERRIT VAN DER KOLK

'Een beetje natuurlijke weerstand is wel goed, alles potdicht afsluiten hoeft van mij niet'

PAGINA 65

CEES VAN DER WEKKEN

'Ik heb inzenders zo hoog staan dat ik erop vertrouw dat ze met gezonde koeien van huis gaan'

PAGINA 85